

Aktualizacja - zmiany prawne w rolnictwie ekologicznym od 2022 roku

Przepisy dotyczące zasad produkcji ekologicznej od dłuższego czasu nie były aktualizowane. W związku z tym, że rozwój tego sektora produkcji wymagał pewnych zmian, w Parlamencie Europejskim i Radzie (UE) przygotowano rozporządzenie 2018/848 zmieniające przepisy w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych. Jednak z uwagi na panującą pandemię, Parlament Europejski odroczył wejście w życie tego rozporządzenia, dając tym samym czas podmiotom prowadzącym działalność w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz państwom członkowskim, zajętym walką ze skutkami kryzysu wywołanego przez COVID-19, na dostosowanie się do nowych przepisów i zapewnienie właściwego ich wdrożenia.

AKTY UNIJNE

Nowe rozporządzenie regulujące zasady rolnictwa ekologicznego (UE) 2018/848 (*wraz z aktami wykonawczymi i delegowanymi*) będzie stosowane **od 1 stycznia 2022 r.**, zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/1693.

Do najważniejszych zmian tego aktu prawnego należy zakres, czyli rodzaje produktów objętych eko-rolniczą regulacją – zostanie on rozszerzony. Do tej pory objęte kontrolą były:

- **żywe lub nieprzetworzone produkty rolne, w tym produkty akwakultury i pszczelarstwa, w tym nasiona i inny materiał rozmnożeniowy roślin**
- **przetworzone produkty rolne stanowiące żywność, w tym wino**
- **pasze.**

Nastąpi rozszerzenie certyfikacji na produkty spożywcze i nie spożywcze: niektóre drożdże, herbata paragwajska, kukurydza cukrowa, liście winorośli, rdzenie palmowe, kielki chmielu, sól morską i inne rodzaje soli, kokony jedwabnika, naturalne gumy i żywice, wosk pszczeli, olejki eteryczne, zatyczki z korka naturalnego, bawełna, wełna, skóry surowe i skóry niewyprawione, tradycyjne preparaty ziołowe.

Ustanowiono również szczegółowe zasady chowu królików i zwierząt jeleniowatych, których do tej pory brakowało.

W sektorze rolnictwa istotne zmiany to:

- **Materiał siewny heterogeniczny** dopuszczony (odmiany zróżnicowane genetycznie)
- Uprawa roślin **wyłącznie w glebie** (dotyczy także upraw szklarniowych)

W pojemnikach dozwolona jedynie produkcja rozsad i materiału szkółkarskiego – do sadzenia na miejsce stałe Wyjątek: pędzenie cykorii w wodzie, produkcja kielków, uprawa w doniczkach ziół na bezpośrednie spożycie

- **Zakaz uprawy hydroponicznej**
- **Produkcja zwierzęca**: udział pasz z własnego gospodarstwa lub innego ekologicznego w regionie – wzrost z 60 do 70% dla roślinożernych, z 20 do 30% dla drobiu i trzody - *od 2024 r.*
- **Dopuszczalne odstępstwa** – za zgodą właściwego urzędu: **do końca roku 2035 (po tym okresie zostanie poddany ponownej ocenie sektor rolnictwa ekologicznego i podjęte zostaną decyzje o przedłużeniu bądź zakończeniu możliwości stosowania odstępstw)** ;
  - konwencjonalny materiał siewny i rozmnożeniowy,
  - konwencjonalne młode zwierzęta na cele rozrodu,
  - 5% konwencjonalnych pasz białkowych.

Zostanie utrzymane wyłączenie z systemu certyfikacji detalistów, sprzedających produkty zapakowane bezpośrednio konsumentowi końcowemu oraz nowe rozwiązanie umożliwiające wyłączenie z obowiązku posiadania certyfikatu detalistów sprzedających małe ilości produktów niezapakowanych.

Kontroli podlega każdy podmiot na każdym etapie produkcji, przygotowania / przetwarzania i dystrybucji produktów, za wyjątkiem sklepów detalicznych. Ale **państwo członkowskie może zwolnić podmioty z obowiązku posiadania certyfikatu (co nie oznacza wyłączenia z kontroli) jeśli:**

- sprzedaż nie przekracza 5 000 kg rocznie;
- przychód ze sprzedaży nieopakowanych produktów ekologicznych nie przekracza 20 000 EUR
- potencjalny koszt certyfikacji przekraczałby 2% wartości obrotu nieopakowanymi produktami ekologicznymi sprzedanymi przez ten podmiot

Wprowadzono **możliwość certyfikacji grupowej małych producentów** - stanowiące szansę wejścia do systemu produkcji ekologicznej producentów, dla których koszty kontroli są zbyt wysokie, aby starać się o certyfikat produkcji ekologicznej. Ale grupa taka musi spełnić pewne obwarowania, a co bardzo ważne certyfikat wydawany jest dla grupy, nie dla poszczególnych członków. Ponadto w przypadku stwierdzenia niezgodności u któregośkolwiek członka grupy, nastąpi utrata certyfikatu grupowego.

Jednostka certyfikująca będzie miała **możliwość wydłużenia ważności kontroli do 24 miesięcy** dla podmiotów charakteryzujących się niskim poziomem ryzyka. Z pewnością będzie to w jakimś stopniu ułatwieniem dla małych gospodarstw, gdzie coroczna biurokracja zajmowała zbyt wiele czasu w porównaniu do skali produkcji.

Aby ograniczyć napływ surowców i produktów ekologicznych spoza Unii Europejskiej, które produkowane są wg innych standardów niż obowiązujące w UE, stopniowo **odchodzić będziemy od możliwości prowadzenia kontroli i certyfikacji w państwach trzecich przez jednostki certyfikujące** - stopniowe wygaszanie tego systemu importu oraz potrzeba rewizji już zawartych porozumień o handlu produktami ekologicznymi.

Dotychczas jednym z głównych problemów producentów ekologicznych są skażenia upraw przez środki, stosowane w produkcji konwencjonalnej. Dlatego konieczne jest **doprecyzowanie** wymogów w zakresie stosowania **minimalnych środków zapobiegających zanieczyszczeniom** upraw ekologicznych przez środki niedozwolone.

Jeśli danym producentem będzie się starał o **uznanie z mocą wsteczną do celów konwersji**, to wymagane będą bardziej szczegółowe informacje o danym gruncie wraz z określonymi dowodami, że na tych działkach nie były stosowane produkty lub substancje niedopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/848.

Natomiast w sektorze przetwórstwa **ograniczono możliwe do stosowania dodatki**; określone zostają produkty i **substancje dopuszczone do stosowania w produkcji przetworzonej żywności ekologicznej** (w tym preparaty **aromatyczne naturalne i ekologiczne**). Natomiast środki służące do czyszczenia i dezynfekcji **nie zostaną ustanowione przed dniem 1 stycznia 2024 r.**

Należy również pamiętać o aktach delegowanych i wykonawczych
(<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/przepisy-unijne>)

AKTY KRAJOWE

Ponieważ rolnictwo ekologiczne jest objęte regulacją prawną, działania państwa członkowskiego muszą być zakotwiczone w prawie krajowym. Dlatego konieczna jest nowelizacja krajowej ustawy z 2009 r. o rolnictwie ekologicznym. Obecnie przygotowano projekt **ustawy o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej**, który ma za zadanie uchylić ustawę z 2009 r., a włączyć do porządku prawnego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych.

Do najważniejszych zmian zakładanych **w drugiej wersji** tego projektu należą:

- Przyjęcie informacji o prawidłowo wypełnionych **zgłoszeniach działalności w rolnictwie ekologicznym** będzie następowało przez wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (w związku z unijnym zakazem delegowania przyjmowania zgłoszeń w produkcji ekologicznej jednostkom certyfikującym, które teraz przekazują zgłoszenie do IJHARS),

- Jednostki certyfikujące będą miały obowiązek **publikacji opłat pobieranych** za przeprowadzanie kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym
- Zapowiedziano wprowadzenie **jednolitej bazy producentów** objętych kontrolą i certyfikacją w rolnictwie ekologicznym, udostępnianej na stronie internetowej **administrowanej** przez GIJHARS – obecnie każda z jednostek prowadzi swój osobny wykaz.
- **Zdecydowano na włączenie żywności ekologicznej do Programu Szkolnego bez tworzenia w ramach projektowanej ustawy oddzielnego systemu**
- **Uprawnienia inspektora rolnictwa ekologicznego** - **utrzymuje się**, że będzie mogła je nabyć osoba, która zdała egzamin (**aby zachować wysoki poziom kompetencji zrezygnowano z ułatwień w procesie nabywania uprawnień**) .
- Ułatwieniem dla rolników ma być wprowadzenie **jednolitego wniosku o wydanie zgody na zastosowanie nieekologicznego materiału** rozmnożeniowego roślin – obecnie każdy Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa ma swój wniosek.
- Wprowadzono **kary za zamieszczanie w reklamie** lub opisie handlowym produktu niespełniającego wymagań przepisów o rolnictwie ekologicznym oznaczeń odnoszących się do produkcji ekologicznej.
- **Zrezygnowano z wprowadzenia opłaty od wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin**
- Nastąpi wprowadzenie **dofinansowania do stosowania ekologicznego materiału siewnego** (*zmiany w ustawie o organizacji niektórych rynków rolnych*), celem zwiększenia wykorzystania tego materiału oraz przyspieszenia rozwoju polskiego sektora producentów ekologicznego materiału rozmnożeniowego roślin – sektor ten wymaga wsparcia z uwagi na prawdopodobne odejście od możliwości stosowania nieekologicznego materiału rozmnożeniowego, jak zastrzeżono.
- Zarazem zapowiedziano wprowadzenie **systemu oceny i rejestracji heterogenicznego materiału rozmnożeniowego roślin**, wymaganego art. 13 rozporządzenia 2018/848
- Planują się ułatwienia w stosowaniu i przywozu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin z innych państw UE oraz Turcji, dzięki czemu nawozy dopuszczone do stosowania w rolnictwie ekologicznym będzie można łatwiej sprowadzać do Polski na potrzeby własne. Zwiększy to ich dostępność dla rolników ekologicznych (*zmiana w ustawie o nawozach i nawożeniu*).
- Dopuszcza się utrzymanie bydła na uwięzi w gospodarstwach utrzymujących do 50 sztuk (z wyłączeniem młodych osobników), pod warunkiem zachowania wymogu dostępu do pastwisk i wybiegów określonych w pkt. 1.7.5. cz. II zał. II rozporządzenia 2018/848.

Postępy prac legislacyjnych proponowanej ustawy o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej, można śledzić na stronie:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12347351/katalog/12791395>)

Szczegółowy wykaz aktów prawnych można znaleźć na stronie:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/akty-prawne2>

Działania te mają wspomóc rolnictwo ekologiczne oraz podnieść jego konkurencyjność. Nowe uwarunkowania produkcji ekologicznej są wyzwaniem, nie tylko dla producentów, ale także dla ustawodawcy w zakresie rolnictwa ekologicznego. Nie ulega wątpliwości, że poznanie nowych aktów prawnych jest niezbędne w praktyce stosowania prawa.

Opracowała: Agnieszka Jereczek